

می کرد. بهنام محمدی فقط ۱۳ سال داشت که عراق به قصد تصرف خرمشهر و خاک وطنش به کشور وارد شد و او در کنار بسیاری از مردم شهر ش با کمترین امکانات در مقابل نیروهای مسلح و قدر ایستاد و تلاش کرد خرمشهر دست عراقی ها نیفتد. طی همه این روزها مردم در خانه‌هایشان با هر چه در اختیار داشتند مقاومت کردند اما در نهایت جمعیت زیادی شهید شدند و بسیاری هم از خانه‌هایشان آواره شدند و شهر را رها کردند. نیمه شب سوم آبان بود که نیروهای بعث عراق با سازماندهی و تجهیز لشکرهای مستقر در جبهه خرمشهر و فراخوانی نیروهای تازه‌نفس هجومی وسیع را رقم زدند و مردم در اطراف پل خرمشهر تلاش بسیار کردند که از پیشروی بیشتر نیروهای یعنی جلوگیری کنند اما به غروب ۴ آبان که رسید مقاومت شکست خورد. به عبارتی خرمشهر پس از ۳۴ روز مقاومت مردم در کنار تکاوران دریایی ارتش به فرماندهی ناخداهوشنگ صمدی، گردان دژ خرمشهر به فرماندهی علی قمری و دانشجویان دانشگاه افسری امام علی به فرماندهی حسین حسینی سعدی و جمعی از نیروهای سپاه خرمشهر به فرماندهی محمد جهان آرا، در چهارم آبان ۱۳۵۹ سقوط کرد.

اکبر هاشمی رفسنجانی؛ رئیس مجلس وقت:

«سراجام وعده الهی که همانا نصرت و یاری مؤمنین است محقق گشت و خونین‌شهر عزیز پس از ۲۰ ماه که تحت سلطه و سیطره مزدوران بعثی عراق بود، از لوٹ وجود این کافران جنایتکار پاک گردید. این پیروزی معجزه آسا و این فتح مبین که با الطاف پنهانی و آشکار خداوند منان و با رشادت‌ها و جانبازی‌ها و ایثارگری‌های رزمندگان و دلاوران اسلام از ارتش و سپاه و عشایر و بسیج به وقوع پیوست، درگربار خاطره پیروزی‌های صدر اسلام را زنده کرد و به دنیای کر و کور مادی گرا برای چندمین بار پیروزی خون بر شمشیر و ایمان بر سلاح را ثابت کرد. این پیروزی عظیم که نقطه عطفی در تاریخ مبارزات مستضعفین بر علیه مستکبرین مسلح به انواع سلاح‌های غربی و شرقی است، باید الگو و آسوه‌ای برای همه نهضت‌های رهایی‌بخش اسلامی باشد و بدانند که تنها راه نجات آنها بازگشت به ارزش‌های اصیل اسلام و تکیه بر نیروی عظیم ایمان است و بس. این فتح بزرگ بر امام عظیم‌الشان و فرمانده کل و سپاهیان سلحشور اسلام و امت عزیز و همچنین مستضعفین جهان مبارک باد.» (پیام به مناسبت آزادسازی خرمشهر)

اکبر هاشمی رفسنجانی؛ رئیس مجلس وقت: «اولین مسئله اهمیت این کاری است که در این دو روز اتفاق افتاده است. شاید جنگ‌شناسان و مورخان تاریخ جنگ‌های دنیا بتوانند قضاوت کنند که چنین چیزی که در این دو روز در جنوب خوزستان اتفاق افتاد در تاریخ دنیا نظیر نداشته باشد. بیش از بیست هزار مسلح با آن همه اسلحه در یک حمله برق آسا این چنین ضعیف و بزدل و ترسو تسلیم جوان‌های شجاع از جان گذشته‌ای که با دوره‌های کوتاهی از آموزش نظامی بر آنها یورش بردند و آن منظره‌ای که ما در تلویزیون دیدیم و آن فیلمی که پریش و دیشب پخش شد و آن حالی که رزمندگان ما در دم سنگرهای تاریک این بردلان داشتند، اینها چیزهایی است که شاید هیچ جنگی

خرمشهر از این زمان تا ۱۹ ماه بعد به دست عراقی‌ها افتاد و در همه این روزها خرمشهر را دیگر خونین‌شهر می‌خواندند.

عملیات بیت المقدس و مردم

عملیات بیت‌المقدس یا «الی بیت‌المقدس» با اسم رمز «یا علی ابن ابیطالب» در نیمه‌شب دهم اردیبهشت سال ۶۱ در پی همکاری همه‌جانبه نیروهای نظامی و امنیتی ایران در راستای آزادسازی خرمشهر در ۴ مرحله آغاز شد. مرحله اول با اسم رمز «بسم‌الله قاسم‌الجبارین» همان روز از نیمه‌شب آغاز شد. فردای آن روز روزنامه‌ها از شروع چنین عملیاتی خبر دادند. مثلاً روزنامه اطلاعات در گزارشی با عنوان «رزمندگان اسلام در آستانه ورود به خرمشهر» از رسیدن نیروهای ایران به ۷ کیلومتری خرمشهر خبر داد و اعلام کرد که «نیروهای ارتش، سپاه، بسیج و دیگر رزمندگان اسلام به تثبیت مواضع بازپس گرفته‌شده و تخلیه آسرا و غنائم جنگی به پشت جبهه مشغولند.» در روزهای بعد اخباری مبنی بر آزادسازی هویزه و یادگان حمید (۱۷ اردیبهشت ۶۱)، جفیر، نورد، طراح، فرسیه و سید جابر (۱۸ اردیبهشت ۶۱) و شلمچه (۱۹ اردیبهشت ۶۱) در مرحله دوم عملیات منتشر شد و ۲۷ اردیبهشت خبر از شکست سنگین نیروهای بعثی در منطقه مرزی کوشک در مرحله سوم عملیات که از آن در روزنامه‌های فردایش به «حماسه آفرینی» یاد می‌کردند، انتشار یافت.

آزادی خونین شهر

«الله‌اکبر، الله‌اکبر، الله‌اکبر. بازگشت خاک مقدس خونین‌شهر به سرزمین ایران را به امام امت، امت قهرمان و شهیدپروور ایران، رزمندگان پرتوان و سلحشور اسلام و شهیدان بزرگ راه ایثار و قرآن شادباش می‌گوییم. سلام بر تو ای خرمشهر، سلام بر تربت مقدس تو!» ابتدای گزارش اطلاعات در ۴ خرداد ۶۱ بود که میزان هیجانی که در پی این اتفاق در ایران رقم خورد را نشان می‌دهد و البته موفقیت در مرحله چهارم این عملیات را نشان می‌داد. در تشریح این مرحله از عملیات بیت‌المقدس چنین آمده است که در ساعت ۱۲ قوای ایران متشکل از نیروهای ارتش و سپاه در کنار بسیج که بخش عمده آنها را نیروهای مردمی تشکیل می‌داد، از سمت شمال و شرق وارد شهر شدند و نیروهای عراقی که طی ادامه عملیات گذشته ۲۴ ساعت در محاصره کامل قرار گرفته بودند، راهی جز تسلیم و اسارت با کشته شدن نداشتند. بر همین اساس جمع کثیری از این نیروها کمتر از ۲ ساعت بعد به اسارت نیروهای ایرانی درآمدند و در ساعت ۲ بعدازظهر، خرمشهر به‌طور کامل آزاد شد و پرچم جمهوری اسلامی ایران بر فراز «مسجد جامع» و پل تخریب‌شده خرمشهر برافراشته شد. تصاویر این اتفاق در رسانه‌های آن زمان منتشر شد. در همان زمان نیروهای ایران و مردمی که همیای آنها وارد خرمشهر شده بودند خوشحال از این آزادسازی نماز شکر در مسجد جامع خواندند و این اتفاق در بحبوحه حوادث جنگ و سختی‌های آن شادی و شادکامی را برای مردم کشور به ارمان آورد. خاطره این اتفاق با صدای «محمود کریمی علویچه» گوینده اعلام خبر آزادسازی خرمشهر در خاطره‌ها ماندگار شد؛ آنجا که می‌گوید: «شنوندگان عزیز توجه فرمایید، شنوندگان عزیز توجه فرمایید، خرمشهر، شهر خون، آزاد شد.» در پی انتشار این خبر همه رسانه‌های داخلی و بسیاری از رسانه‌های خارجی به واکنش درباره این عملکرد نیروی نظامی و مردم ایران پرداختند. از جمله اینکه روزنامه گاردین نیز در ویژه‌نامه خود

درباره عملیات بیت‌المقدس بیان کرد که «سقوط خرمشهر یعنی سقوط آخرین و مهم‌ترین افتخار جنگی عراق که ایرانی‌ها با بازپس گرفتن آن، این برگ برنده را که به‌وسیله آن عراق می‌کوشید ایران را به پای میز مذاکره بکشاند، از دست بغداد ربودند.»

مردم حماسه‌ساز و نگاه مسئولان

در همه روایاتی که از سقوط خرمشهر و آن ۱۹ ماه حضور نیروهای بعثی در مناطق مرزی ایران و عملیات بیت‌المقدس مطرح می‌شود؛ در کنار همه برنامہ‌ریزی‌ها و عملکرد نیروهای نظامی و مسئولان حکومتی آنچه به روشنی و وضوح مطرح است؛ نقش مردم در همه این دوران است. نه فقط مردمی که خانه و کاشانه خود را در چنگ دشمنان می‌دیدند و نه فقط آن مردمی که در پوششش نظامی برای حفظ مرزهای کشور جنگیده‌اند بلکه همه مردمی که باغم این اتفاق غصه خوردند و از شادی این آزادی به خیابان‌ها آمدند و شیرینی بخش کردند، شاد شدند و اشک شوق ریختند. پس از آن هم در سخنرانی‌ها و واکنش‌هایی که مسئولان طراز اول نظام و البته فرماندهان و سرداران نظامی داشتند، همه از حضور مردم و همراهی آنها در خلق این حماسه سخن گفته‌اند و عملاً این اتفاق با حضور این مردم و همراهی آنها به حماسه بدل شد. به عبارتی نقش مردم و درک و قدرانی مسئولان درباره جایگاه مردم خالق آن به‌شمار می‌رود.

آنجا که امام خمینی از همراهی مردم تقدیر می‌کند یا آیت‌الله خامنه‌ای، رئیس‌جمهور وقت به نقش مردم در بازپس‌گیری خرمشهر اشاره دارد و اکبر هاشمی‌فسنجانی، رئیس‌مجلس وقت این پیروزی را به همت نیروهای نظامی و بسیج مردمی عنوان می‌کند؛ در کنار بسیاری موارد دیگر نمونه همین درک نقش مردم و ارزش نهادن برای آن است. به عبارتی آن حماسه واقعی در پی آن شکل گرفت که مردم در کنار نیروهای نظامی و سربازان کشور سنگر به سنگر مبارزه و مقاومت کردند که مهم‌ترین دستاورد نیروهای بعثی را از آنها بگیرند. بسیج مردمی چه در خط مقدم و چه در پشت خط و در تدارکات جنگ به نحوی بود که روز سوم خرداد با همه خون‌های ریخته‌شده و آوارگی‌هایی که رخ داده بود، به جشن ملی بدل شد و در کنار تسلیت به خانواده‌شهادی و تبریک هم مطرح بود؛ حماسه‌ای که مردم و مسئولان با هم رقم زدند. در حال حاضر اگر نگاهی به وضع این روزهایمان بکنیم. معمولاً مسئولان و جمعی از تحلیلگران ما از لفظ «حماسه» در موارد بسیاری استفاده می‌کنند؛ بی‌توجه به عظمت مفهوم آن، زمانی آزادسازی خرمشهر را که حضور مردم در آن موج می‌زد حماسه خواندیم. یا انتخاباتی با مشارکت بالا مثل دوم خرداد و به دور از انتظار از حماسه می‌خواندیم و حالا همین لفظ را در مواردی که کم‌رنگ‌ترین حضور و همراهی مردم به چشم می‌آید، استفاده می‌کنیم مثلاً انتخابات‌ها با مشارکت حداقلی که اولین پیامش قهر مردم و ناامیدی از تعیین سرنوشت‌شان است و احتمالاً قصدی برای حماسه آفرینی هم در کار نیست. اگر چه امید است که هیچ‌وقت خاک‌مان به دست بیگانگان به یغمان‌نرود و دست‌اندازی صورت نگیرد، اما اگر چنین شد قطعاً مردم بار دیگر از مرزها دفاع می‌کنند و خون می‌دهند؛ چیزی که بار دیگر بتوان از آن با عنوان «حماسه» نام برد اما این دلیلی نیست که در مواقعی که مردم حضوری ندارند و اکثریت مردم در شادی آن هم نمی‌شود شریک باشند در جایگاه حماسه ببینیم و بخواهیم از قِبل استفاده از این لفظ برای آن ارج و قرب بسازیم.

همه به این نتیجه رسیده بودند به هر صورتی که هست دشمن را بیرون کنند و بگویند و این است که همه غیرتمندها که در شهرها بودند [در جبهه‌های] جنگ جمع شدند و اگر ما نگاه کنیم می‌بینیم که ۱۰ هزار شهید داده‌ایم که حداقل پنج هزار [نفر از آن‌ها] بچه‌هایی بودند که می‌بایست در آینده فرماندهان جنگ می‌شدند. بچه‌های با تعصب و خوبی که خوب می‌جنگیدند و با قوت و شهامت می‌جنگیدند و شهید شدند.» (مشروح مذاکرات فرماندهان سپاه پاسداران، کتاب مباحث استراتژیک جنگ تا پایان سال ۱۳۶۱)

محسن رضایی؛ فرمانده وقت کل سپاه: «پیروزی فتح‌المبین و آزادی خرمشهر در بهار سال گذشته بیانگر این بود که آغاز جدیدی برای انقلاب اسلامی پیدا شده است و این دو پیروزی بزرگ که طلعبه آغاز جدیدی برای انقلاب بود، هم مردم خودمان، هم خود ما و هم دنیا را در مقابل معنای بزرگی قرار داد و آن این بود که جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی و اسلام بر خلاف آن چیزی که فکر می‌کردند، وجود پراهمیتی است که باید به آن بها بدهند و برایش احترام قائل باشند. در تمام دوران بعد از بهار سال گذشته در تمام کنفرانس‌ها و سمینارها و جلسه‌ها و همه مسائل، [عملیات] فتح‌المبین و آزادی خرمشهر و [عملیات] بیت‌المقدس، اعتبار و ارزش خاصی برای مردم کشور ما به دست آورد و به‌گونه‌ای شده بود که در کنفرانس غیرمتعددها در چند هفته پیش با اینکه ما موقع [عملیات] والفجر [مقدماتی] قرار داشتیم و ناکامی را هم که دیده بودیم با همین حال و با اینکه تمام سران کشورها صحبت کرده بودند که جنگ به سرعت تمام شود، اما از هیبت فتح‌المبین و بیت‌المقدس و اعتباری که رزمندگان اسلام برای ملت‌شان و اسلام حاصل کرده بودند، دشمنان ما نتوانستند با قاطعیت حتی در قطعنامه‌شان اسمی از جنگ بیاورند.» (مشروح مذاکرات فرماندهان سپاه پاسداران، کتاب مباحث استراتژیک جنگ تا پایان سال ۱۳۶۱)

در دنیا نتواند منعکس بکند.» (نطق پیش از دستور؛ ۴ خرداد ۱۳۶۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی؛ رئیس مجلس وقت: «بیست ماه است که این افسران و جوانان پاسدار ما و بسیجی‌ها و مردم ما در بیابان‌های گرم خوزستان و در کوه‌های سرد غرب و زیر برف و باران جنگ کردند و تازه به مرزی رسیدیم که می‌توانیم حق‌مان را بگیریم. اگر بخواهیم به این آسانی گول بخوریم و از همه چیز چشم‌پوشی کنیم و اگر این قدر نادان بودیم، از روز اول در همان توطئه‌های خود شما تحت تأثیر قرار می‌گرفتیم. به هر حال شما به همراهی سپاه و بسیج و با حمایت مردم و با حسن اداره امام و رهبری‌های بسیار خوب امام موفق شدید امروز در دنیای اسلام یک افتخاری برای دنیای اسلام باشید و یک راهی پیش پای محرومان دنیا بگذارید، و موفق شدید که به مردم دنیا یاد بدهید که هر وقت مورد تجاوز قرار گرفتند، این قدر صبر کنند و مقاومت کنند و به دشمن فشار بیاورند تا دشمن شکست بخورد و این کاری است که می‌شود در دنیا کرد.» (سخنرانی در جمع فرماندهان نظامی شیراز؛ ۲۳ خرداد ۱۳۶۱)

ابراهیم همت؛ فرمانده سپاه ۱۱ قدر و فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله: «جوهر و عرق جنگیدن در نیروهای ما اعم از ارتش یا مردم است که نیروهای بسیج ما را هم تشکیل می‌دهند و از اهمیت هم برخوردار هستند. بسیجی‌های ما که آن طور می‌جنگیدند هیچ‌کس جلودارشان نیست؛ مثلاً ما در خرمشهر می‌دیدیم که نیروها با تمام وجود می‌آمدند خرمشهر.» (مشروح مذاکرات فرماندهان سپاه پاسداران، کتاب مباحث استراتژیک جنگ تا پایان سال ۱۳۶۱)

قاسم سلیمانی؛ فرمانده لشکر ۴۱ نازالله: «یکی از مسائل عمده‌ای که باعث شد ما در مرحله اول جنگ یعنی تا آزادسازی خرمشهر پیروز شویم، وحدتی بود که مردم در خصوص جنگ داشتند.

گزارش پارلمان

در آخرین جلسه مجلس تصویب شد:

اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری

نمایندگان روز سه‌شنبه اول خرداد، آخرین موضوعات در دستورکار مجلس یازدهم را مصوب کردند تا مراسم اختتامیه را برگزار کنند و به این دوره پایان بخشند. آخرین جلسه مجلس یازدهم با حضور ۲۲۲ نفر از نمایندگان شروع به کار کرد. پیش از آغاز به کار مجلس مراسم بزرگداشت و یاد و خاطره سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری فقید و هیئت‌همراهش برگزار شد. این مراسم به میزبانی مجلس شورای اسلامی و با حضور محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی، هیئت‌رئیس و نمایندگان مجلس و معاونان پارلمانی حامل شهیدان سیدابراهیم رئیسی (رئیس‌جمهوری ایران)، آیت‌الله سیدمحمدعلی آل‌هاشم (نماینده ولی فقیه و امام جمعه تبریز)، حسین امیرعبداللہیان (وزیر امور خارجه کشور)، مالک رحمتی (استاندار آذربایجان شرقی)، شهید سردار مهدی موسوی (سرتیم حفاظت رئیس‌جمهوری)، سرهنگ خلیان سیدطاهر مصطفوی، سرهنگ خلیان محسن دریانوش و سرگرد بهروز قدیمی برگزار شد. مقرر شده بود روز چهارشنبه ۲ خرداد مراسم اختتامیه یازدهمین دوره مجلس برگزار شود اما سقوط بالگرد رئیسی و هیئت‌همراه و همچنین تعطیلی روز چهارشنبه باعث شد که این مراسم اختتامیه زودتر و در نوبت عصر روز سه‌شنبه یکم خرداد برگزار شود. در جلسه صبح مجلس یازدهم علاوه بر تذکرات نمایندگان، علی‌زنجانی (نماینده نقده و اشنویه)، سلمان اسحاقی (نماینده قائنات و زبرکوه)، سیدکاظم موسوی (نماینده اردبیل، نمین، نئیر، سرعین)، فاطمه مقصودی (نماینده بروجرد)، محمدحسین فرهنگی (نماینده تبریز)، آفر شهر (اسکو)، محمدرضا پورابراهیمی (نماینده کرمان، راور) نطق کردند و موضوعاتی نیز مورد بررسی قرار گرفت. موضوعاتی همچون: (۱) موافقت نمایندگان مجلس به منظور تأمین نظر شورای نگهبان با رفع ایرادات لایحه برنامه هفتم توسعه، (۲) رسیدگی به طرح فیکوریتی اصلاح قانون: مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز به منظور تأمین نظر شورای نگهبان، (۳) اصلاح طرح حمایت از مالکیت صنعتی به منظور تأمین نظر شورای نگهبان (۴) ارجاع مصوبه ترکیب کارگروه ۶ نفره ممانعت از انتشار اطلاعات به مجمع تشخیص مصلحت‌نظام به دلیل اصرار نمایندگان بر این مصوبه (۵) ارجاع مصوبه نحوه برگزاری کنکور و ماده واحده‌های آن به مجمع تشخیص مصلحت‌نظام به دلیل اصرار نمایندگان بر این مصوبه (۷) موافقت با ارسال گزارش نهایی تحقیق و تفحص از عملکرد احیای دریاچه ارومیه به قوه قضائیه (۸) ارجاع پرونده نقض اجرای قانون تضمین خرید محصولات کشاورزی از سوی سازمان برنامه و بودجه به قوه قضائیه (۹) ارسال پرونده نقض، استنکاف و اجرای ناقص قوانین مرتبط با جلوگیری از آلودگی زیست محیطی پالایشگاه نفت آبادان به قوه قضائیه (۱۰) موافقت ارسال گزارش تفحص از پرداخت و دریافت حقوق‌های نامتعارف و نجومی به قوه قضائیه و موارد دیگر.

اما مهم‌ترین مصوبه‌های مجلس در آخرین جلسه دوره یازدهم اعلام وصول طرح اصلاح قانون انتخابات ریاست‌جمهوری و سه‌ساله شدن دوره هفتم شوراهای شهر و تصویب آن‌ها است. طرح «اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست‌جمهوری» با ۱۹۲ رأی موافق، ۲۲ رأی مخالف و ۵ رأی ممتنع از مجموع ۲۴۷ نماینده حاضر در جلسه با بررسی اولویت‌دار به تصویب رسید. انتخابات شوراهای شهر هر ۴ سال یک‌بار و با انتخابات ریاست‌جمهوری انجام می‌شد و فعالیت آن ۴ ساله بود اما این بار انتخابات ریاست‌جمهوری به دلیل سقوط هلی‌کوپتر رئیسی زودتر برگزار می‌شود و به همین دلیل یکی از دوره‌های شوراهای شهر باید سه‌ساله شود تا دوره فعالیت آن با ریاست‌جمهوری هم‌زمان شود. مخالفان و موافقان ادله خود را بیان کردند و در نهایت محمدصالح جوکار، رئیس کمیسیون‌شوراهادر مجلس در دفاع از این طرح اصلاحیه گفت: «براساس ماده ۲۲ انتخابات ریاست‌جمهوری، انتخابات شورای شهر و ریاست‌جمهوری در قانون هم‌زمان پیش‌بینی شده است اما با توجه به شرایط پیش‌آمده اکنون با باید انتخابات را متوقف کنیم یا انتخابات را با توجه به ثبت‌نام نزدیک به ۱۵۰ هزار نفر برگزار کنیم اما آیا مجلس می‌تواند طی ۵۰ روز به همه پرونده‌ها رسیدگی کند لذا چاره‌ای جز موافقت با تمدید شورای کنونی نداریم. بنابراین از شما می‌خواهیم با این اصلاحیه موافقت کنید.»